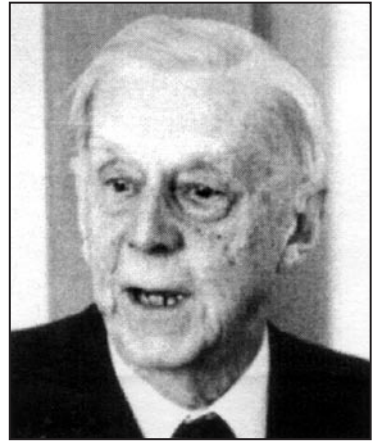

Akadeemik Eino Jutikkala suri 99aastaselt

Soome ajaloo uurimise *Grand Old Man*, Sakadeemik Eino Kaarlo Jutikkala (aastani 1931 Rinne) suri Helsingis 22.12.2006. Ta oli sündinud Sääksmäel 24.10.1907, nii et ta jõudis surres kõrgesse ikka – 99aastaseks. Ta oli tervislikult heas vormis, nõtkes ja reibas, ning üldiselt oodati, et ta elab saja-aastaseks. Ta õppis Turus soome lütseumis Eino Rinne nime all. 1931. aastal, kui ta oli oma ülikooliõpinguid juba alustanud, võttis ta koos vanematega endale vanaisa hangitud Jutikkala mõisa järgi uue nime. 1932. aastal sooritas ta ühel ja samal aastal nii filosoofiamagistri, -litsentsiaadi kui ka -doktori kraadi. Pikka aega oli Jutikkala Soomes kõige noorem doktoriks väidelnud. Väitekirja teema oli “Lääne-Soome mõisainstituutsioon Rootsi võimu viimastel aastatel. I osa”. Samal aastal valmis ka II osa. Pärast seda jäi Jutikkala ihu ja hingega peamiselt Soome ajaloo uurijaks, laiendades oma uurimisvaldkonda vaid Põhjamaade ajaloo alale, ja ühe korra, pidades majandusajaloo professori ametit, ka uusaja üldise majandusajaloo suunas.

Sel uurijateel sai Jutikkala peateoseks saatuslikul sõja-aastal 1942 ilmunud “Soome talupoja ajalugu”, millest valmis uustrükk 1958 ning rootsikeelne variant 1963. Muud tähelepanuväärsed publikatsioonid olid “Die Bevölkerung Finnlands in den Jahren 1721–49” (1945), “Soome ajaloo atlas” (1949), koos Kauko Pirineniga kirjutatud “A History of Finland” (1962). Viimane on ilmunud ka saksa, prantsuse, rootsi ja soome keeles ning see on aidanud pikka aega tutvustada Soome ajalugu välismaal. Seda, et Jutikkala pidas järjepidevalt oluliseks Põhjamaade koostööd, on näha ka tema raamatus “Põhjamaade ühiskonna juured” (1965), mis oli üliõpilaste aineõpikuna pikka aega kasutusel,

aga ka sellistes teostes nagu “Scandinavian atlas of historical towns. 1–2” (1977) ja “Yhteistyötä yli Pohjanlahden” (1992), ka rootsi keeles.

Juhtiva Soome ajaloo uurijana pööras Jutikkala palju tähelepanu ka paikkondlikule ajaloole. 1934. a. avaldas ta oma kodukihelkonnast “Sääksmäe ajaloo”, kodulinna kohta “Turu ajaloo 1856–1917” (1957) ning “Tampere ajaloo 1905–1945” (1979). Väga tähelepanuväärne on ka Jutikkala pikaajaline demograafia-harrastuse tulemus “Surmal on alati oma põhjused” (1987). Ka see raamat oli kaua kasutusel ülikooli aineõpikuna ning pälvis naljatlevaid kommentaare autori kõrge ea ning vanapoisistaatuse mõjust teosele.

Peale selle on Jutikkala olnud mitmete oluliste koguteoste toimetaja, nagu “Soome kultuurilugu I–IV” (1933–1936), “Soome hääberid ja suurtalud I–III”, koos G. Nikanderiga (1939–1945), või kahasse Lauri Kr. Relanderiga “Presidendi päevik I–II” (1967–1968). *Scandinavian Economics Review* toimetajana tegutses ta aastail 1953–1974, *Historiallinen Aikakauskirja* peatoimetajana 1970–1982.

Vastavuses oma uurimistöega oli ka Eino Jutikkala akadeemiline karjäär igati väärikas. Ta oli Helsingi Ülikooli Soome ajaloo dotsent 1933–1947, Turu Ülikooli kantsleri sekretär 1937–1945, sõja-aastail 1941–1944 riigi informatsioonibüroo osakonnajuhataja, personaalne Helsingi Ülikooli Soome ajaloo erakorraline professor 1947–1950, kuni ta 1954. a kutsuti korraliseks professoriks, kellena oli ametis kuni pensionileminekuni 1974 a. Akadeemiku tiitli sai ta 1972. a.

Ta oli arvukate Soome ja Rootsi teadusakadeemiade ja teadusühingute liige. Ta aitas aktiivselt teadusajakirju, ennekõike selliseid nagu

Historiallinen Aikakauskirja ja Kanava. Ta pidas end innukalt kursis kaasajaga. Jutikkala pikk eluiga oli nähtav ka Soome ja Eesti vahelistes teadussuhetes. Ta võttis osa nii esimestest Soome ja Eesti ajaloolaste päevadest 1933. aastal kui ka kolmandatest 1999. aastal. Alles kaks aastat tagasi osales ta Helsingi Ülikooli teaduspäeval. Ta istus esireas ja võttis diskussioonist aktiivselt osa.

Kalervo Hovi
Tõlkinud **Andres Langemets**

Riigiarhiivi Toompea maja – *in memoriam*

Akt

Koostatud Eesti Vabariigi Riigiarhiivi 3-kordsele hoonele 5-kordse juurdeehituse püstitamise puhul.

Riigiarhiiv asutati Vabariigi valitsuse otsusega 9. veebruarist 1921 ja alustas tegevust 1. aprillil 1921. Tema ülesandeks on juhtida riigiasutuste registratuuride ja jooksvate arhiivide korraldamist, koguda ja korraldada arhivaale, mis asutises vähemalt 5 a. seisnud ja mille säilitamine tarvilikuks tunnustatud Riiginõukogu poolt. Peale 15 a. Riigiarhiivis alalhoidmist arhivaalid kas hävitatakse või saadetakse alalhoidmiseks ajaloolisse Riigi Keskarhiivi Tartus.

Kuna Riigiarhiivi senine hoone, mis asetses Toompea lossi hoovi põhjapoolisel küljel ja oli ehitatud a. 1896–1899 veneaegse Eestimaa Kubermangu arhiivi jaoks, oli kitsaks jäänud, otsustas Vabariigi Valitsus koos Toompea lossi üldiste ümberehitustöödega ruumipuudust lahendada uue hoone juurdeehitamisega seni ehitustest vabale maa-alale Toompea lossi põhjapoolses nurgas vastu nn. Landskrone torni. Ehituse projekti valmistas Teedeministeriumi arhitekt A. Taak. Vabariigi Valitsus kinnitas selle 6. veebr. 1935. a. Ehitustööd, mis algasid 1935. a. märtsis, teostas Teedeministeriumi avalike tööde osakond.

Käesoleva akti koostamise ajal Eesti Vabariigi Valitsuse koosseis on:

Peaminister, Riigivanema ülesannetes – Konstantin PÄTS
Peaministri aset. – siseminister – Kaarel EENPALU
Hariduse- ja sotsiaalminister – Nikolai KANN
Kaitseminister – Paul LILL
Kohtuminister – Johan MÜLLER
Majandusminister – Karl SELTER